

Το πανεπιστημιακό άσυλο και η χρήση ναρκωτικών

Τις τελευταίες ημέρες με αφορμή τις συζητήσεις για το άσυλο στα πανεπιστήμια, γίνεται ιδιαίτερη συζήτηση για τη χρήση και τη διακίνηση ναρκωτικών στους χώρους των πανεπιστημίων. Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας είναι ένα πρόγραμμα του τμήματος Ψυχολογίας του Α.Π.Θ., που έχει ως βασικό στόχο την αναζήτηση καινοτόμων διαδικασιών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών και παρέχει υπηρεσίες σε ετήσια βάση σε περίπου 1000 άτομα με προβλήματα χρήσης και μέλη των οικογενειών τους. Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας, πέραν των υπολοίπων δράσεων του, υλοποιεί εδώ και δύομισι χρόνια με την υποστήριξη των πρυτανικών αρχών του Α.Π.Θ., τη δράση προσέγγισης και ευαισθητοποίησης χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών που κινούνται στο χώρο της πανεπιστημιούπολης και σε άλλα κεντρικά σημεία της πόλης της Θεσσαλονίκης. Η εμπειρία από τη συγκεκριμένη δράση, η οποία έχει ιδιαίτερα ενθαρρυντικά αποτελέσματα, σε συνδυασμό με τους σύγχρονους προβληματισμούς για την αιτιοπαθογένεια και αντιμετώπιση διαφόρων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων, όπως η εξάρτηση μας επιτρέπει τη διατύπωση των παρακάτω θέσεων:

1. Το πρόβλημα της χρήσης ψυχοτρόπων ουσιών στους χώρους του πανεπιστημίου δεν έχει τις διαστάσεις που επιχειρείται να δοθούν τις τελευταίες ημέρες. Σίγουρα το χώρο του πανεπιστημίου προσεγγίζουν συμπολίτες μας με πρόβλημα εξάρτησης από παράνομες ψυχοτρόπες ουσίες, κυρίως για να προβούν στη χρήση της ουσίας. Σε κάθε περίπτωση με βάση την εμπειρία μας το ποσοστό των ανθρώπων είναι μικρό, ειδικά αν αναλογιστούμε το μέγεθος του προβλήματος της εξάρτησης στην πόλη. Η ταυτόχρονη δουλειά μας σε άλλα κεντρικά σημεία της πόλης της Θεσσαλονίκης, τα οποία αποτελούν τόπο συνεύρεσης και συναλλαγής ανθρώπων με προβλήματα εξάρτησης μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το πρόβλημα δεν έχει χωροταξικούς περιορισμούς ή αιτίες και σαφώς ο αριθμός των ανθρώπων με προβλήματα χρήσης εκτός της Πανεπιστημιούπολης είναι υπερπολλαπλάσιος, από αυτούς που προσεγγίζουν την Πανεπιστημιούπολη.
2. Η ευκαιριακή και επιφανειακή προσέγγιση αυτών των ζητημάτων ή απόπειρα διόγκωσης τους, ώστε να επιτευχθούν αλλότριοι στόχοι (βλέπε άρση του πανεπιστημιακού ασύλου) είναι ιδιαίτερα ανεύθυνη και επικίνδυνη. Όταν ξαφνικά ισχυριζόμαστε ψευδώς ότι οι χώροι των πανεπιστημίων αποτελούν τεράστια κέντρα διακίνησης ναρκωτικών, με στόχο να αρθεί το άσυλο, διαπράττουμε ένα τεράστιο ολίσθημα. Χρησιμοποιούμε ένα υπαρκτό κοινωνικό πρόβλημα, αποδίδοντας του διαστάσεις και χαρακτηριστικά που δεν έχει, για να επιτύχουμε μέσα σε κατασκευασμένες συνθήκες ανασφάλειας και πανικού, συρρίκνωση κεκτημένων δημοκρατικών δικαιωμάτων. Η στρέβλωση όμως των αιτιών και των διαστάσεων του προβλήματος της εξάρτησης είναι οι βασικοί παράγοντες και της αδυναμίας ουσιαστικής αντιμετώπισης του.
3. Όλος αυτός ο θόρυβος και η τρομολαγνική ατμόσφαιρα γύρω από το πρόβλημα της χρήσης στα πανεπιστήμια έχει ιδιαίτερο κόστος στην αντιμετώπιση του προβλήματος της εξάρτησης. Όταν ο χρήστης παρανόμων ψυχοτρόπων ουσιών ταυτίζεται με έναν εγκληματία ιδιαίτερα επικίνδυνο, τότε η απόρριψη του από την κοινωνία είναι

μονόδρομος με αποτέλεσμα η ένταξη ή επανένταξη του να δυσχεραίνεται σε μεγάλο βαθμό. Ένα τέτοιο «εγκληματία», έστω και πρώην, κανείς δεν τον θέλει φίλο του, γείτονά του, συνάδελφό του, υπάλληλό του. Κανείς δεν τον εμπιστεύεται, κανείς δεν τον πλησιάζει. Το χειρότερο όμως είναι ότι αυτή στάση βασίζεται σε απόλυτα ψευδή γεγονότα. Γιατί ο εξαρτημένος δεν είναι εγκληματίας, είναι ένας άνθρωπος όπως όλοι μας, με προβλήματα όπως όλοι μας και με ένα επιπλέον πρόβλημα αυτό της χρήσης που έχει καταλυτική επίδραση στη ζωή του και στις σχέσεις του. Κυρίως δε είναι ένας άνθρωπος ο οποίος μπορεί να υπερβεί αυτή τη δύσκολη φάση ζωής του. Απαραίτητη προϋπόθεση όμως είναι μια κοινωνία ανοικτή, που δεν κατασκευάζει και δε χρησιμοποιεί το πρόβλημα κατά το δοκούν. Άλλοτε δηλαδή να ενσκήπτει με μια διάθεση «φιλανθρωπίας» πάνω στο «ανάπηρο» μέλος της και άλλοτε να τον τοποθετεί ακόμη περισσότερο στο περιθώριο.

4. Αντί του διαβόητου επικίνδυνου «αντικοινωνικού στοιχείου», στα πλαίσια της δράσης προσέγγισης και ευαισθητοποίησης χρηστών είτε στο χώρο της πανεπιστημιούπολης είτε έξω από αυτόν, προς έκπληξή μας γνωρίζουμε ανθρώπους φοβισμένους τις περισσότερες φορές, απελπισμένους, με αισθήματα ενοχών, ντροπής, έλλειψης ελπίδας και προοπτικής και κυρίως αφόρητης μοναξιάς.

Σε αυτά τα πλαίσια το πανεπιστήμιο έχει δύο επιλογές. Η πρώτη επιλογή είναι η εύκολη της παθητικότητας και μη αντιμετώπισης των ζητημάτων, της απομόνωσης του από το κοινωνικό γίγνεσθαι, της αποποίησης των ευθυνών του απέναντι στην κοινωνία της οποίας είναι μέρος ή αλλιώς της υιοθέτησης της λογικής «τα σκουπίδια κάτω από το χαλί» με κύριο επιχείρημα «οι χρήστες που προσεγγίζουν το πανεπιστήμιο στη συντριπτική πλειοψηφία τους δεν είναι μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Όποτε γιατί να ασχοληθούμε μαζί τους;».

Όμως ένα πανεπιστήμιο που αποδέχεται την κοινωνική του ευθύνη και θέλει να καλλιεργεί το έδαφος για τη διαπαιδαγώγηση επιστημόνων που να απαντούν στα κοινωνικά αιτήματα και να υπηρετούν τον άνθρωπο και την κοινωνία, συναντάει με εντελώς διαφορετικό τρόπο και τον εξαρτημένο. Το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας με την υποστήριξη του Α.Π.Θ. επιχειρεί τη σύνδεση της επιστήμης με την κοινωνία μέσα από μια αμφίδρομη σχέση από την οποία ωφελούνται και οι δύο εταίροι. Γιατί μέσα από την υλοποίηση ανάλογων δράσεων βελτιώνονται οι γνώσεις γύρω από αυτά τα φαινόμενα και προκύπτουν καινοτόμες πρακτικές προς όφελος της κοινωνίας.

Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας